

TÅRNBY KOMMUNE

Beredskabsplan overgreb
mod børn og unge
Børne- og Kulturforvaltningen

FORORD

Tårnby Kommunes beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge.

13.1.2021

INDHOLD

Indhold

Forord	1
Indhold	2
Part 1. Indledning.....	4
Definitioner og lovgivning	5
Vold	5
Strafferetslige bestemmelser	5
Straffeloven	5
Forældreansvarsloven	6
Seksuelle overgreb	6
Strafferetslige bestemmelser	6
Part 2. Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb	7
Indledning.....	7
Primær forebyggelse	7
Forebyggelse på det organisatoriske område	8
Indledende arbejde.....	8
Forebyggelsespolitik.....	9
Ansættelsessamtale og introduktionsforløb	10
Forebyggelse på det faglige område	11
Forebyggelse på det personlige område	12
Part 3. Tidlig opsporing.....	12
Indledning.....	12
Mulige tegn og reaktioner.....	12
Mulige tegn og reaktioner – seksuelle overgreb	13
Mulige tegn og reaktioner – vold.....	16
Børn, seksualitet og grooming	17
Børn og unge med handicap.....	18
Børn og unge anbragt uden for hjemmet.....	18
Part 4. Handleveje for medarbejder, leder og Kommune	19
Indledning.....	19
Handleveje i forhold til grad af viden.....	19
1. grad: Bekymring	19
2. grad: Mistanke	19
3. grad: Viden	20
Underretning	20
Almindelig underretningspligt	20

Skærpet underretningspligt	20
Hvad skal underretningen indeholde?	21
Bekymringer udenfor Familieafdelingens normale åbningstid	21
Handleveje i forhold til hvem mistanken retter sig mod	22
Mistanke eller viden i.f.t. forældre eller andre i forældres sted	22
Hvad gør du som medarbejder?	22
Hvad gør du som leder?	22
Hvad gør Familieafdelingen, når den modtager en underretning?	23
Mistanke eller viden i.f.t. en voksen i barnets netværk (ikke forældre og ikke ansatte)	24
Hvad gør du som medarbejder?	24
Hvad gør du som leder?	24
Hvad gør Familieafdelingen, når den modtager en underretning?	25
Mistanke eller viden i.f.t. en ansat	26
Hvad gør du som medarbejder?	26
Hvad gør du som leder?	26
Hvad gør Familieafdelingen, når den modtager en underretning?	27
Mistanke eller viden i.f.t. et barn under 15 år	28
Hvad gør du som medarbejder?	28
Hvad gør du som leder?	28
Hvad gør Familieafdelingen, når den underrettende medarbejder og leder modtager en underretning?	29
Må man tale med barnet?	31
Fokus på barnet og familien	32
Part 5. Børnehus	33
Part 6. Pressehåndtering	34

PART 1. INDLEDNING

Lovgivningen til beskyttelse af børn mod overgreb trådte i kraft 1. oktober 2013.

Det betyder, at alle kommuner skal have et skriftligt dokumenteret beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge jf. Servicelovens § 19, stk. 5.

SERVICELOVEN

§ 19. Stk. 5. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller

Vold og seksuelle overgreb kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som voksne og fagpersoner har vi ansvaret for at beskytte børn og unge og bidrage til, at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Det kommunale beredskab skal medvirke til:

- at fagpersoner får den tilstrækkelige viden til at reagere
- at fagpersoner bliver bedre til at forebygge, opspore og håndtere sager, hvor børn og unge udsættes for vold og seksuelle overgreb
- at fagpersoner arbejder tværfagligt og tværsektorielt i håndteringen af sagerne
- at fagpersoner bliver i stand til at iværksætte en faglig kvalificeret indsats. Beredskabet skal altså formidle viden om forebyggelse, tegn og reaktioner og beskrive konkrete handleveje, så man som medarbejder eller leder kender til egen rolle og ansvar og ved, hvordan man skal håndtere det, når der opstår en bekymring, mistanke eller viden om, at et barn eller en ung udsættes for vold eller seksuelle overgreb

Beredskabet skal endvidere formidle kommunens organisering på området og skabe grundlag for arbejdet med forebyggelse af overgreb i kommunens dag- og døgntilbud samt skoler.

Tårnby Kommunes beredskabsplan har taget udgangspunkt i SISOs (videnscenter for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn) eksempel på et kommunalt beredskab. Beredskabsplanen er blevet vedtaget af Kommunalbestyrelsen.

MÅLGRUPPE

Beredskabet henvender sig til alle professionelle, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år. Det gælder både ledere og ansatte i dagpleje, dagtilbud, skoler, skolefritidsordninger, klubber, sundhedsplejen, myndighedsrådgivere, pædagogisk psykologisk rådgivning, behandlingstilbud til børn og unge og deres familier, den kommunale tandpleje,

døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder, plejefamilier og andre, der er i kontakt med børn og unge under 18 år.

Definitioner og lovgivning

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved vold og seksuelle overgreb, og at uddybe de begreber, som knytter sig hertil.

Definitionerne på de følgende sider tager afsæt i de definitioner, som SIFO (*) anvender for vold og seksuelle overgreb.

Det kan være nyttigt at kende de strafferetslige bestemmelser for vold og seksuelle overgreb. De væsentligste paragraffer er præsenteret på de følgende sider.

Vold

DEFINITION

Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – er egnet til eller skader en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

Strafferetslige bestemmelser

Når et barn udsættes for fysisk eller psykisk vold, er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som kan bringe barnets sundhed, udvikling og trivsel i fare. Strafferetligt er vold opdelt i en række kategorier af strafbare handlinger med beskrivelse af strafferammer, jf. følgende paragraffer i Straffeloven:

Straffeloven

§ 244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3. år.

§ 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådan legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpene omstændighed. Har et sådan legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpene omstændighed.

§ 245 a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.

§ 246. Har et legemsangreb været af så grov beskaffenhed eller har haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Forældreansvarsloven

§ 2, stk. 2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

Seksuelle overgreb

DEFINITION

- Seksuelle overgreb mod børn er karakteriseret ved følgende:
- Den voksne udnytter barnets tillid.
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet.
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til.
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd.
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral.

Strafferetslige bestemmelser

Denne forholdsvis brede definition kan suppleres med bestemmelserne fra den danske straffelov. Ifølge straffeloven er det strafbart at have et seksuelt forhold til personer under 15 år.

Den strafferetlige definition af seksuelle overgreb findes i straffelovens kapitel 23 og 24, som omhandler forbrydelser mod kønssædeligheden.

Følgende kategorier af handlinger er strafbare:

Straffeloven

§ 210. Samleje med slægtning i nedadstigende linje eller samleje mellem søskende.

§ 216. Voldtægt

§§ 222, 223, 224. Samleje eller anden kønslig omgængelse med et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning/opdragelse.

§232, 230, 235. Blufærdighedskrænkelse (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos/film osv. af person under 18 år.

Forældreansvarsloven

§ 2, stk. 2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

PART 2. FOREBYGGELSE AF VOLD OG SEKSUELLE OVERGREB

Indledning

Hvordan kan man sikre, at de rammer børnene har og den måde man omgås dem på i institutioner og skoler er trygge? Hvordan kan man arbejde med primær forebyggelse i form af værdigrundlag, forebyggelsespolitik og faglig viden?

Forebyggelsen af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge kan fokusere på den primære og den sekundære forebyggelse.

Den primære forebyggelse omhandler de aktiviteter, der kan igangsættes med henblik på at hindre, at børn og unge udsættes for overgreb.

Den sekundære forebyggelse har til formål at opspore de børn og unge, der udsættes for eller er i risiko for at udsættes for vold og seksuelle overgreb. Den sekundære forebyggelse beskrives i Del 3: Tidlig opsporing.

Dette afsnit handler om den primære forebyggelse og præsenterer anbefalinger og ideer til hvordan man i kommunens dagtilbud, skoler, døgntilbud samt øvrige relevante institutioner kan arbejde med den primære forebyggelse af overgreb mod børn og unge.

Primær forebyggelse

I det følgende beskrives ideer til, hvordan man i kommunens dagtilbud, skoler, døgntilbud samt øvrige relevante institutioner kan arbejde med fokus på den primære forebyggelse af overgreb mod børn og unge.

Forebyggelse af seksuelle overgreb udfordrer fagpersonernes viden, de organisatoriske rammer samt de personlige forudsætninger og barrierer. I den primære forebyggelse af overgreb mod børn og unge bør der arbejdes med forebyggelse på tre forskellige områder:

- det organisatoriske område
- det faglige område
- det personlige område.

De tre fokusområder spiller i praksis tæt sammen, og det er vigtigt, at der arbejdes på alle tre områder med forebyggelsen.

Forebyggelse på det organisatoriske område

En række organisatoriske forhold danner rammen om det pædagogiske arbejde og det hverdagsliv, som udspiller sig på kommunens institutioner og skoler. De organisatoriske rammer understøtter de pædagogiske metoder og bidrager til, at børnene og de unge får ro til at udvikle sig.

Når I arbejder med forebyggelse på det organisatoriske område er det derfor en god ide at se på, hvilke værdier og normer, der former hverdagen på institutionen eller skolen. Jeres værdier og normer bør afspejles i et sæt politikker, regler, og procedurer, og tilsammen udgøre jeres organisatoriske forebyggelse.

Værdier, normer, politikker, regler og procedurer bliver til og udfordres løbende gennem dialog. De bør derfor basere sig på og afspejle grundige fælles drøftelser blandt medarbejdere om, hvordan man skaber trygge miljøer, der understøtter, at børn og unge ikke udsættes for vold og seksuelle overgreb.

Her følger tre forslag til hvordan I kan arbejde med værdigrundlag og forebyggelsespolitik.

Indledende arbejde

Dialog om værdier, politik og procedurer

Skoler og institutioner kan indledningsvis sætte fokus på de organisatoriske rammer ved fx at drøfte de følgende temaer og spørgsmål i en åben dialog. Det er vigtigt at forholde sig nysgerrigt og anerkendende til de synspunkter, der kommer frem. Notér på hvilke områder, der er behov for mere viden eller for at iværksætte handling.

Temaer	Eksempel på spørgsmål
Har I et formuleret værdigrundlag?	Hvis ja: Hvordan understøtter de regler, normer og aftaler, I har på jeres institution eller skole, de fælles værdier? Hvordan kobler forebyggelsen af seksuelle overgreb og vold sig til jeres værdigrundlag?
Har I en overordnet politik til forebyggelse af vold og seksuelle overgreb?	Hvis ja: Hvad består den af? Er der områder, hvor der er behov for at udvikle yderligere?

Temaer	Eksempel på spørgsmål
	<p>Er der fx klarhed over, hvordan I vil forholde jer, hvis I får mistanke om overgreb?</p> <p>Er der behov for et skriftligt beredskab?</p> <p>Er der forhold i de fysiske rammer, der øger risikoen for overgreb?</p>
<p>Har I tydelige fælles regler, aftaler og normer, som er væsentlige for forebyggelse af vold og seksuelle overgreb?</p>	<p>Hvordan er de fælles regler og normer beskrevet?</p> <p>Er de formuleret i en skriftlig politik?</p> <p>Hvilke regler, aftaler og normer er relevante, når det drejer sig om forebyggelse af vold og seksuelle overgreb?</p> <p>Hvilke skrevne og uskrevne regler er der fx i forhold til samværs- og omgangsformen mellem voksne og børn og børnene imellem?</p>
<p>Har I løbende en åben dialog på skolen eller i institutionen om forebyggelsen af vold og seksuelle overgreb?</p>	<p>Hvordan sikrer I, at der løbende er fokus på at italesætte regler, aftaler og normer, som er væsentlige for forebyggelsen af vold og seksuelle overgreb?</p> <p>Har I fx fastsat, hvor ofte og i hvilket regi I vil drøfte disse?</p> <p>Hvordan understøtter I en åben dialogorienteret tilgang i det daglige?</p>
<p>Samler I løbende op på koblingen mellem de fælles værdier, regler og normer og den daglige praksis?</p>	<p>Hvordan er forholdet mellem formelle og uformelle regler?</p> <p>Afspejler den daglige pædagogiske praksis de fælles værdier, regler og normer?</p> <p>Lad evt. konkrete erfaringer og episoder danne grundlag for en fælles diskussion.</p>

Forebyggelsespolitik

Som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge kan man på institutioner og skoler udarbejde en forebyggelsespolitik på området. Der kan indgå en eller flere del-politikker i en overordnet forebyggelsespolitik. Det kan fx være en politik for samværs- eller omgangsformer, en særskilt seksualpolitik eller en politik for brugen af sociale medier.

Politikker kan være med til at tydeliggøre rammerne for samvær mellem voksne og børn/unge på institutionen, skolen eller anbringelsesstedet samt børnene og de unge imellem – og er derfor et vigtigt

forebyggelsestiltag. Politikker kan sætte fokus på normer, situationer og kontekster, der henholdsvis begrænser og øger risikoen for overgreb.

Brug politikken aktivt og drøft den med løbende mellemrum med henblik på evt. behov for justering.

Dialog om normer og omgangsformer.

Følgende spørgsmål kan inspirere til drøftelse af normer og omgangsformer på de enkelte institutioner og skoler. Skriv svarene på spørgsmålene ned og anvend dem som element i en fælles politik på arbejdspladsen. Drøft politikken med løbende mellemrum med henblik på evt. behov for justering.

Har vi her på institutionen den nødvendige viden om børns seksualitet?

Hvornår, hvor og hvor længe er det i orden, at voksne er alene med børn/unge?

Er det i orden at give børn/unge kram? Kys? Hvorfor? Hvorfor ikke?

Kan vi sende nye medarbejdere alene på tur med børn/unge?

Har vi regler for hvem, der sover sammen med børn/unge og hvilke børn, der sover sammen, når vi er på tur? Hvorfor? Hvorfor ikke?

Går man i bad/klæder om sammen med børn/unge?

Hvilket sprog og tone anvender vi voksne indbyrdes – og i forhold til børnene?

Hvordan snakker vi om børns seksualitet? Hvilke ord bruger vi?

Hvordan håndterer vi det, hvis vi oplever, at en voksen udviser en grænseoverskridende adfærd over for et barn?

Hvad er acceptabel påklædning her hos os?

Har vi en fælles holdning til vold?

Hvornår er der tale om, at forældre udøver vold mod deres barn?

Hvornår har vold en karakter, hvor vi skal reagere?

Kender børnene til deres rettigheder fx ift. fysisk afstraffelse?

Hvordan introduceres nye medarbejdere til vores normer for adfærd og omgangsformer?

Hvordan fortæller vi forældrene og andre samarbejdspartnere om vores normer for adfærd og omgangsformer?

Hvordan vil vi sikre omsætningen af de fælles normer i praksis således, at alle her på stedet kender til de fælles normer for adfærd og omgangsformer?

Ansættelsessamtale og introduktionsforløb

Værdigrundlag og forebyggelsespolitik kan med fordel bruges i forbindelse med ansættelse af nyt personale. Det kan bruges som udgangspunkt for en drøftelse allerede i ansættelsessamtalen. Det kan også bruges i et introduktionsforløb, så nye medarbejdere bliver bekendt med stedets værdier og får indsigt i, hvordan de afspejler sig i hverdagens praksis – også i forhold til forebyggelsen af vold og seksuelle overgreb.

Gode ideer til ansættelsessamtalen:

Følgende arbejdsgang kan inspirere til at I bruger jeres værdigrundlag aktivt, når I ansætter personale. Det giver jer og ansøgeren mulighed for gensidigt at vurdere om værdier og normer matcher.

Før samtalen:

Forbered ansættelsessamtalen godt, nedskriv evt. eksempler på spørgsmål og situationer vedr. grænser og omgangsformer, som ansøgeren skal forholde sig til og reflektere over. Sørg for, at alle deltagere har en grundig forståelse for spørgsmålene og har drøftet dem, inden samtalen finder sted.

Under samtalen:

Informér ansøger om pædagogisk praksis, normer for omgangsformer, evt. beredskabsplan mm., så ansøger er opmærksom på, at man har fokus på disse problemstillinger og lægger vægt på en åben og reflekteret tilgang.

Stil konkrete spørgsmål om grænseoverskridende adfærd og vurdér ansøgers reaktioner og refleksioner.

Har personen hensigtsmæssige grænser?

Efter samtalen:

Indhent referencer på den ansøger, man overvejer at ansætte.

Børneattest samt straffeattest skal altid indhentes. Det kræver skriftligt samtykke fra ansøgeren.

Forebyggelse på det faglige område

At arbejde med forebyggelse af vold og seksuelle overgreb mod børn og unge på det faglige område handler i høj grad om, at man som leder og medarbejder besidder en faglig viden om:

- Tegn og reaktioner hos børn, der udsættes for vold og seksuelle overgreb.
- Børns seksualitet og grænsedragningen mellem legitim seksuel adfærd og bekymrende seksuel adfærd.
- Forståelsen og tolkningen af børns og unges tegn og reaktioner på vold og seksuelle overgreb
- Mulige skadevirkninger for børn, der udsættes for vold og seksuelle overgreb.
- Grooming og den forførelses- og manipulationsproces, der ofte går forud for, at et overgreb finder sted.
- Det kommunale beredskab og kendskab til de forskellige handleveje i sager med overgreb mod børn og unge.
- At tale med børn generelt og specifikt i relation til temaerne vold og seksuelle overgreb.
- At kunne handle på trods af, at man er i tvivl og på trods af, at man ikke har sikkerhed for, hvad der er sket, og om barnet har været udsat for overgreb.

Se Del 3: "Tidlig opsporing", afsnittet "Mulige tegn og reaktioner" og Del 4: "Handleveje for medarbejder, leder og kommune" for mere information om de faglige emner.

Udover faglig viden er det også vigtigt, at der er en åbenhed og dialog på arbejdspladserne i forhold til at italesætte en bekymring eller mistanke om, at et barn udsættes for overgreb. Det er også vigtigt, at man som leder og medarbejder er i stand til at gå i dialog med børnene og forældrene.

Forebyggelse på det personlige område

Fagpersoner kan blive påvirkede følelsesmæssigt, når de møder børn og unge, der har været udsat for omsorgssvigt og ikke mindst vold og seksuelle overgreb i deres opvækst. Fagpersonens personlige erfaringer, holdninger, normer og barrierer i forhold til temaerne vold og seksuelle overgreb bliver aktiveret, hvis et barn har været udsat for vold eller et barn har en seksualiseret adfærd eller udviser andre tegn og reaktioner på, at det har været udsat for vold og seksuelle overgreb. I disse situationer kan medarbejderen opleve at få sine personlige grænser og blufærdighed overskredet, lige som det kan opleves svært at rumme, hvis børn og unge fortæller om vold og seksuelle overgreb.

Kendskab til egne personlige grænser og barrierer er afgørende for en professionel og fagligt kvalificeret indsats og støtte til børnene. En vigtig del af den forebyggende indsats er derfor, at man som fagperson er i stand til at registrere og rumme de personlige følelser og reaktioner, der opstår.

PART 3. TIDLIG OPSPORING

Indledning

Det er skadeligt for børn og unge, at blive udsat for vold og seksuelle overgreb, derfor er det vigtigt, at fagpersoner så tidligt som muligt opsporer og handler, hvis der er mistanke eller viden om, at børn og unge udsættes for overgreb. Tidlig opsporing er en del af den sekundære forebyggelse.

Det er ofte gennem barnet selv, man får viden eller mistanke om overgreb, og selvom det sjældent er muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet mistanken, er det vigtigt, at man som fagperson har faglig viden om de mulige tegn og reaktioner barnet kan udvise.

Dette afsnit handler om den sekundære forebyggelse og beskriver anbefalinger til, hvordan man kan arbejde med tidlig opsporing af overgreb, i form af at sikre at alle relevante fagpersoner har den fornødne viden om mulige tegn og reaktioner på vold og overgreb, om børn og seksualitet, om grooming og om særligt udsatte grupper af børn.

Mulige tegn og reaktioner

Seksuelle overgreb og vold mod børn og unge er ofte omgærdet af tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem længere tid, uden at omgivelserne får kendskab til det. Det kan således være en vanskelig og kompleks opgave at opspore overgreb mod børn og unge.

Det er sjældent muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet en mistanke, og som fagperson står man derfor ofte med tvivl, usikkerhed, uvished og uden dokumentation for, om overgrebet har fundet sted. Det er ofte

gennem barnet, at man får viden eller mistanke om overgreb. Barnet udviser måske nogle tegn og reaktioner eller kommer med nogle udsagn om overgreb. Barnet har brug for, at et andet menneske aktivt og engageret reagerer og tager initiativ i forhold til de udsagn, barnet kommer med, eller de tegn og reaktioner, barnet udviser. Som fagperson er det derfor vigtigt, at man dels har en faglig viden om de mulige tegn og reaktioner, som et barn kan udvise, dels har en viden om de processer, der ligger bag afdækningen af et overgreb, for såvel fagpersonen som barnet.

Børns tegn og reaktioner på overgreb er komplekse, flertydige og multifaktorielle.

Der kan indgå både somatiske, psykologiske og sociale aspekter i et barns bekymrende adfærd eller mistrovisel. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrovisel ikke nødvendigvis er ensbetydende med tegn på overgreb.

Tegn på mistrovisel kan fx også vise sig ved andre belastende oplevelser i barnets tilværelse som fx skilsmisse, et nært familiemedlems sygdom eller død eller skoleproblemer. Manglende trivsel kan også være tegn på andre former for omsorgssvigt, ligesom det kan være udtryk for, at barnet ikke får dækket sine fundamentale udviklingsbehov.

Derfor er det hverken muligt eller hensigtsmæssigt at udarbejde en facitliste, der rummer tegn og reaktioner, som kan bruges som tjekliste, når man har en mistanke og er i tvivl. Beskrivelsen af mulige tegn og reaktioner skal derfor læses som opmærksomhedspunkter. Den faglige viden om tegn og reaktioner skal altid sættes i forhold til den viden, man har om det konkrete barn og dets familie. Hvor gammelt er barnet? Hvor modent er barnet? Hvordan er barnets livsvilkår, og i hvilken kontekst kommer barnets mistrovisel eller bekymrede adfærd til udtryk? Hvad er konkret observeret, og hvad har barnet eventuelt selv konkret givet udtryk for?

Mulige tegn og reaktioner – seksuelle overgreb

I nedenstående oversigt beskrives en række forskellige mulige tegn og reaktioner på seksuelle overgreb. Der skelnes mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner. Der sondres ligeledes mellem de tegn og reaktioner henholdsvis småbørn, mellemstore børn og teenagere særligt kan udvise?

Fysiske tegn

Småbørn

- Rødmen, irritation omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning
- Smerte, kløe, udslæt omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning
- Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine m.m.
- Blærebetændelse, skedekatar
- Blod i underbukserne
- Have svært ved at gå eller sidde
- Mave- og fordøjelsesvanskeligheder
- Klager over utilpashed
- Stoppe ting/objekter op i skede- og endetarmsåbning
- Ufrivillig vandladning, encoprese
- Revner i mundvige, sår i munden
- Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme
- Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme

Mellemstore børn

Fysiske tegn

Mellemstore børn vil udvise de samme fysiske tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

- Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine m.m.
- Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring
- Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne

Teenagere

Teenagere vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- Tidlig seksuel aktivitet
- Tidlig graviditet og abort
- Forsøg på at tilbageholde/ skjule fysisk udvikling

Psykiske tegn

Småbørn

- Humørsvingninger
- Tristhed
- Angst
- Uforklarlig gråd, skrigeture
- Mareridt, bange for at falde i søvn
- Udvide ligegyldighed, robot-lignende adfærd
- Ensomhedsfølelse
- Isolation
- Reagerer ikke på opfordring på kontakt, trækker sig ind i sig selv/i en skal
- Mistillid til voksne
- Utryk tilknytning
- Dissociation
- Ukritisk i kontakten til andre

Mellemstore børn

Mellemstore børn vil udvise de samme tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

- Lav selvfølelse
- Magtesløshed
- Apati
- Skyldfølelse
- Skamfølelse
- Begyndende depression
- Indadvendthed

Teenagere

Teenagere vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- Depression
- Mistillid til andre
- Manglende identitetsfølelse
- Forvirret omkring kønsidentitet
- Forøget skyld- og skamfølelse

Sociale og adfærdsmæssige tegn

Småbørn

- Ændring i adfærd
- Seksualiseret adfærd
- Overdreven/tvangspræget onani
- Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau
- Koncentrationsvanskeligheder fx ved leg og samvær med andre
- Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres
- Regredierende adfærd, babysprog
- Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, slå, bide
- Hyperaktivitet
- Frustration og vrede
- Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder
- Umotiveret gråd
- Tavshed
- Påførelse af selvforskyldt smerte, banke hovedet ind i ting, trække i hår, skære i sin krop

Mellemstore børn

Mellemstore børn vil udvise de samme sociale tegn og symptomer som småbørn.

Herudover:

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration
- Udvide voksen seksuel adfærd, gå forførende, flirtende
- Påfaldende påklædning
- Manglende blufærdighed eller overdreven blufærdighed ift. egen krop og i relation til omgivelserne
- Begyndende selvdestruktiv adfærd
- Tab af kompetencer

- Begyndende udvikling af beskyttelses-strategier for at undgå seksuelle over-greb eller afsløring heraf
- Mobning
- Begyndende selvmordstanker

Teenagere

Teenagere vil udvise de samme psykiske tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn.

Herudover:

- Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker- og forsøg
- Spiseforstyrrelser
- Alkohol og stofmisbrug
- Udvide pseudomodenhed
- Hemmelighedsfulde, skamfulde
- Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning

Mulige tegn og reaktioner – vold

I nedenstående oversigt beskrives en række forskellige mulige tegn og reaktioner på vold. Der skelnes mellem fysiske, psykiske og sociale/ adfærdsmæssige tegn og reaktioner.

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none"> • Mærker efter slag • Brandmærker • Sår på kroppen • Mærker efter kvælningsforsøg • Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud • Symptomer på 'shaken baby syndrome' • Hyppige skadestuebesøg • Psykosomatiske klager • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring	<ul style="list-style-type: none"> • Tristhed • Indadvendthed • Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes • Isolation • Utryk tilknytning • Mistillid til voksne • Dissociation • Lav selvfølelse • Hjælpeløshed, magtesløshed • Skyldfølelse, skamfølelse • Begyndende depression	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentrationsvanskeligheder ift. leg og samvær med andre • Leg med fx dukker, hvor vold illustreres • Vanskeligheder med impulskontrol • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Udadreagerende, aggressiv adfærd • Følelse af frustration og vrede • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Angst • Selvdestruktiv og selvskadende adfærd

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
<ul style="list-style-type: none"> • Søvnvanskeligheder 	<ul style="list-style-type: none"> • Manglende identitetsfølelse • Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsriver sig for hurtigt • Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD) 	<ul style="list-style-type: none"> • Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf • Overtilpassethed • Vanskeligheder med at regulere følelser

Børn, seksualitet og grooming

Udover at være opmærksom på de mulige tegn og reaktioner på overgreb, som børn kan udvise er det væsentligt at se på, hvad det er, der gør børn særligt sårbare i relation til overgreb. Børn er afhængige af og har tillid til de voksne, som drager omsorg for dem i hverdagen. Det kan betyde, at børn i og med, at de er børn, kan være i særlig risiko for at blive udsatte for overgreb, da de som udgangspunkt har tillid til, at voksne vil dem det bedste.

I relation til seksuelle overgreb er det væsentligt at se på børns udvikling af seksualiteten. Udviklingen af barnlig seksualitet går hånd i hånd med barnets samlede udvikling og personlighedsdannelse. Barnet udvikler sin seksualitet i relation til sine nærmeste omsorgspersoner og kender ikke på forhånd til seksualitetens betydning, hverken hos sig selv eller hos den voksne. De(n) voksne, som tager sig af barnet, er derfor med til at give barnets seksualitet betydning i takt med, at barnets interesse for og udforskning af seksualiteten udvikler sig. Som en del af sin udvikling og i samspillet med sine relationer lærer barnet at forstå betydningen af de kropslige oplevelser og fornemmelser.

Et lille barn kender ikke på forhånd til eller har begreb om sin egen eller voksnes seksualitet. Derfor er barnet som udgangspunkt ikke i stand til at vide, hvis det udsættes for et seksuelt overgreb. Barnet vil kunne tro, at overgrebet er en naturlig del af relationen og måske først blive bevidst om, at det har været udsat for overgreb, når det opdager, at seksuelle overgreb ikke er en almindelig del af en relation til voksne. Børn skal lære at skelne mellem omsorg og overgreb, og det er voksne, der skal lære dem det.

Børn, som ikke forstår betydningen af – eller har ord og begreber for – de(t) overgreb, som de er blevet udsat for, kan have vanskeligt ved at gengive oplevelsen. Barnets fortælling kan derfor fremstå fantasifuld og usammenhængende. Måske har barnet været overladt til at skabe sin egen forståelse og mening med overgrebene på et tidspunkt, hvor det ikke sprogligt og udviklingsmæssigt har været modent til det. Det er fagpersonens opgave at forsøge at forstå, hvad det er barnet giver udtryk for.

Overgreb kan begås af en for barnet kendt eller ukendt person. Langt de fleste overgreb bliver dog begået af en person, som barnet kender. Overgrebet finder altså oftest sted på baggrund af, at der er oparbejdet en relation mellem barnet og den voksne krænker. Den voksne krænker udsætter barnet for en groomingproces:

DEFINITION

Begrebet grooming anvendes om den proces, hvor krænkeren bearbejder, overtaler, forfører og manipulerer et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor krænkeren gradvist

opbygger en relation. En relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet for et seksuelt overgreb. Den manipulation og gradvise nedbrydning af barnets grænser, der finder sted, kan være en langvarig og skjult proces. Det er vigtigt, at fagpersoner har viden om og kan identificere denne proces i arbejdet med at opspore og forhindre seksuelle overgreb.

Børn og unge med handicap

SISO's undersøgelse fra 2007 peger på, at børn og unge med handicap kan være særligt udsatte i forhold til seksuelle overgreb. Barnets handicap kan udgøre en særlig faglig udfordring, når det gælder opsporing af seksuelle overgreb. Måske har barnet vanskeligt ved at kommunikere med omverdenen, og som fagperson kan man have vanskeligt ved at tolke adfærd, tegn og reaktioner. Man kan være i tvivl om, hvorvidt en bekymrende adfærd skal tilskrives barnets handicap eller det faktum, at barnet har været udsat for seksuelle overgreb. Det har stor betydning, at man som fagperson kender barnets handicap og dermed barnets mulighed for at kommunikere.

Som udgangspunkt skal man som fagperson være opmærksom på de samme tegn og reaktioner hos børn og unge med handicap, som hos børn og unge generelt.

Børn og unge anbragt uden for hjemmet

Flere undersøgelser peger på en mulig sammenhæng mellem børns vanskelige opvækstvilkår og risikoen for, at de bliver udsat for seksuelle overgreb. AKF og SISO's undersøgelser viser, at børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet er i 2 til 3 gange større risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb.

Manglende stabilitet og omsorg fra forældrenes side under opvæksten betyder, at de anbragte børn kan have særlige behov for omsorg og opmærksomhed. I sig selv kan dette øge deres sårbarhed og risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb, der måske begynder som eller forveksles med interesse, varme og omsorg. Desuden har en del af børnene i opvæksten oplevet grænseoverskridende adfærd fra voksnes side, hvilket kan medføre, at de ikke kender deres egne grænser særlig godt og generelt har svært ved at sætte grænser i forhold til andre.

PART 4. HANDLEVEJE FOR MEDARBEJDER, LEDER OG KOMMUNE

Indledning

Man har pligt til at handle, hvis man får mistanke om overgreb mod børn eller unge.

Men hvad gør man helt konkret som medarbejder eller som leder? Og hvad gør kommunen?

Dette afsnit beskriver de lovgivningsmæssige krav til handleprocedurer for medarbejdere og ledere, der er ansat i kommunens institutioner, skoler m.v., når man får en bekymring, mistanke eller viden om, at et barn udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Afsnittet beskriver også de lovgivningsmæssige krav til kommunens myndighedsforvaltnings rolle, opgaver og kompetencer i sager med overgreb mod børn og unge.

Udover dette beskrives de handleveje, der er i Tårnby Kommune.

Handleveje i forhold til grad af viden

Graden af viden vil have betydning for, hvordan man som fagperson skal agere, når man får kendskab til eller mistanke om overgreb mod børn og unge. Man kan skelne mellem tre typer af viden:

1. grad: Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, med mindre bekymringen går på, om forældrene begår overgreb (fysisk, psykisk eller seksuelt) mod barnet/den unge.

Som medarbejder skal man drøfte sin bekymring med sin leder og aftale observation af barnet og evt. samtale med forældrene.

De konkrete observationer skal skrives ned uden fortolkninger.

2. grad: Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler fx om, at barnet / den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Som medarbejder skal man drøfte sin mistanke med sin leder, og der skal udarbejdes en underretning. Lederen skal informere sin nærmeste chef i forvaltningen. Der skal endvidere søges råd og vejledning i Familieafdelingen. I må ikke drøfte mistanken med barnets familie af hensyn til barnets sikkerhed og politiets efterforskning.

De konkrete observationer skal skrives ned uden fortolkninger.

3. grad: Viden

Konkret viden handler om de situationer, hvor et barn har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer.

Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet selv, eller fra vidner eller fra tilståelse fra den person, som har udsat barnet eller den unge for overgreb. Som medarbejder skal man drøfte sin viden med sin leder. Nærmeste chef i forvaltningen skal kontaktes. Familieafdelingen skal straks kontaktes. I vil herefter blive guidet i forhold til det videre forløb. I må ikke selv tage fat i familien eller andre involverede pga. den politimæssige efterforskning.

De konkrete observationer skal skrives ned uden fortolkninger.

Underretning

Får man kendskab til at et barn eller en ung under 18 år udsættes for forhold, som er til fare for dets udvikling og sundhed, har man pligt til at underrette kommunen. Der skelnes mellem almindelig og skærpet underretningspligt.

Almindelig underretningspligt

Enhver person, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år udsættes for vanrøgt eller andre forhold, som er til fare for dets udvikling og sundhed, herunder vold, mishandling, seksuelle overgreb, omskæring af piger m.v., har pligt til at underrette kommunen. Det kan bl.a. være i situationer, hvor borgeren bliver bekendt med, at barnet eller den unge udsættes for vold, mishandling eller seksuelle overgreb.

SERVICELOVEN

§ 154, stk. 1. Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

Skærpet underretningspligt

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv har skærpet underretningspligt, hvis man under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage at et barn har behov for særlig støtte eller har været udsat for overgreb. Underretningspligten er personlig. Se ovenstående afsnit om handleveje.

SERVICELOVEN

§ 153, stk. 1. Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,

- at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
- at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Hvad skal underretningen indeholde?

Indholdet i en underretning bør være så konkret og objektivt beskrivende som muligt.

Underretningen bør:

- Angive ajourførte data på både børn og forældre, herunder hvem der har forældremyndigheden
- Angive konkrete datoer for episoder og beskrive dine observationer. Konkret: Hvad er observeret hvornår og under hvilke omstændigheder?
- Unklade tolkninger og vurderinger
- Beskrive barnets fysiske, psykiske og sociale forhold
- Beskrive barnets ressourcer
- Beskrive barnets vanskeligheder
- Anføre om forældrene er orienteret om underretningen, og hvis de ikke er begrundelsen herfor
- Hvis mistanken retter sig mod én eller begge forældre, orienteres de ikke om underretningen. Underretningen sendes direkte til Familieafdelingen. Familieafdelingen koordinerer med politiet, hvornår forældrene orienteres om underretningen. I skal vurdere om, underretningen skal sendes eller om bekymringen er så akut, at I skal ringe til nærmeste chef i forvaltningen og Familieafdelingen. Indhent gerne hjælp og vejledning i løbet af processen hos henholdsvis nærmeste chef i forvaltningen og/eller Familieafdelingen
- Underretningspligten er personlig. Det betyder, at man på trods af evt. uenighed med sin leder om hvorvidt, der skal udarbejdes en underretning, har pligt til at underrette, hvis man har mistanke eller viden om, at et barn udsættes for overgreb
- Hvis du oplever, at Familieafdelingen ikke handler tilstrækkelig på baggrund af din underretning, kan du underrette Ankestyrelsen om din bekymring. Ankestyrelsen skal sikre barnets retssikkerhed og undersøge om kommunes indsats er tilstrækkelig

Bekymringer udenfor Familieafdelingens normale åbningstid

Opstår der akutte og alvorlige problemer i en familie – som fx vold eller et seksuelt overgreb – udenfor Familieafdelingens normale åbningstid kan Familieafdelingens rådighedsvagt altid kontaktes ved henvendelse til politiet. Politiet ringer til rådighedsvagten på baggrund af jeres henvendelse. Rådighedsvagten handler herefter og sikre barnets sikkerhed.

Handleveje i forhold til hvem mistanken retter sig mod

Håndteringen af en bekymring, mistanke eller viden er afhængig af hvem mistanken om overgreb retter sig mod. Man kan skelne mellem fire forskellige kategorier af hvem mistanken retter sig mod:

- en eller begge forældre/stedforældre
- andre i barnets netværk eller en ukendt
- en ansat
- et andet barn/ung

Og afhængigt af, hvilken rolle du har, er der forskellige ting du skal gøre; forskellige handleveje du skal følge.

- medarbejder
- leder
- kommune

Handlevejene beskrives yderligere i diagrammet på næste side og uddybes på de følgende sider.

Mistanke eller viden i.f.t. forældre eller andre i forældres sted

Hvad gør du som medarbejder?

- Tal ikke med forældrene/stedforældre eller andre om mistanken.
- Drøft og afklar eventuel din mistanke med en kollega, der også kender barnet.
- Orienter altid din leder om mistanken.
- Nedskriv hvilke observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Vis omsorg for barnet og lyt til barnet/ den unge, men spørg ikke ind til detaljer om det mulige overgreb. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvad gør du som leder?

- Tal ikke med forældrene, stedforældre eller andre i barnets netværk om mistanken.
- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken, herunder ansvarlig for at sende/ringe en underretning til Familieafdelingen samt informere din nærmeste chef i forvaltningen.
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette Familieafdelingen og nærmeste chef i forvaltningen.
- Hvis du er i tvivl kan du kontakte Familieafdelingen på telefonnummer: 32471421 og bede om vejledning i forhold til, om der skal foretages en underretning. Du kan også kontakte nærmeste chef i forvaltningen.
- Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning. Hvis det ikke er tilfældet, så orienter medarbejderen om, at vedkommende fortsat vil kunne bruge sin personlige underretningspligt.
- Som underrettende leder og medarbejder kan du/I blive bedt om, at deltage i et møde med Familieafdelingen med henblik på at uddybe underretningen.

- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i den tid, der går, mens udrednings-processen foregår i Familieafdelingen.

Hvad gør Familieafdelingen, når den modtager en underretning?

- Familieafdelingen skal inden for 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare således, at der straks kan iværksættes en akut indsats over for barnet eller den unge. Hvis Familieafdelingen vurderer, at der ikke er behov for en akut indsats, overgår den pågældende underretning til de øvrige sagsgegninger for indkomne underretninger, jf. Serviceloven § 155 stk. 2.
- Kommunen skal senest 6 hverdage efter at have modtaget en underretning sende en bekræftelse herom til underretteren, jf. Serviceloven § 155 b.
- I sager hvor der modtages en underretning om et barn eller en ung, og hvor der i forvejen af Familieafdelingen er iværksat foranstaltninger, skal Familieafdelingen genvurdere sagen. Genvurderingen skal afklare, hvorvidt underretningen giver anledning til at revidere indsatsen. Som led i genvurderingen skal Familieafdelingen inddrage en anden eller andre fagpersoner, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, jf. Serviceloven § 155 a.
- Sagen kan drøftes i Familieafdelingen, hvor underrettende medarbejder og leder kan blive indkaldt til uddybning af underretningen.
- Når et barn eller ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom skal Familieafdelingen til brug for den børnefaglige undersøgelse benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet jf. Servicelovens § 50 b, herunder modtage råd og vejledning og få foretaget en udredning af barnets behov for særlig støtte jf. Servicelovens § 50. Politiet tager stilling til evt. retsmedicinsk undersøgelse og videoafhøring af barnet. I børnehuset inddrages endvidere sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Barnet og dets nærmeste omsorgspersoner kan endvidere efter behov modtage krisestøtte i børnehuset. Det er fortsat Familieafdelingen som har myndighedsansvaret under hele forløbet i sagen, hvor børnehuset benyttes. Se afsnittet "Børnehus".
- Familieafdelingen vurderer den enkelte sag i samarbejde med politiet og børnehuset med hensyn til hvem, det er relevant at orientere om sagen samt hvornår. Familieafdelingen har ansvaret for beslutningen.
- Familieafdelingen skal orientere underretter om, hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelse eller foranstaltning. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 2.
- Familieafdelingen kan på baggrund af et konkret skøn vælge at orientere underretteren om, hvilken type foranstaltning, der er iværksat samt om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som underretteren kan yde barnet eller den unge. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 3.
- Ved behandling af en underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal Familieafdelingen gennemføre en samtale med barnet eller den unge, jf. Serviceloven § 155 a, stk. 2. Myndighedsrådgiveren kan i den forbindelse få rådgivning og vejledning af personalet i børnehuset vedrørende konkrete tvivlsspørgsmål i forbindelse med afholdelse af samtalen.
- Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side, skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse. Samtale kan undlades i det omfang, barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter taler imod samtals gennemførelse, jf. Serviceloven § 155 a, stk. 2 og 3.

- Sagsbehandleren i Familieafdelingen skal arbejde på at fastholde en normal hverdag for barnet ved at sikre, at der er trykspersoner omkring barnet i hverdagen. Sagsbehandleren skal sikre, at barnet er i sikkerhed.
- Såfremt børnehuset benyttes, vil undersøgelserne i børnehuset alene fokusere på de forhold hos barnet eller den unge, der er relateret til overgrebet eller mistanken om overgrebet, og det er derfor fortsat påkrævet, at myndighedsrådgiveren foretager en samlet børnefaglig undersøgelse efter Servicelovens § 50.
- Under behandlingen af en sag, hvor børnehuset benyttes, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges gange, jf. Serviceloven § 49 b.14
- Hvis barnet anbringes eller er anbragt, og hvis der er mistanke eller viden om, at den person, som barnet skal have samvær med, har begået overgreb mod et barn eller en ung, skal børn og ungeudvalget, med mindre særlige forhold taler imod det, for en bestemt periode træffe afgørelse om at afbryde samvær eller brev-, mail- eller telefonforbindelse mellem barnet og den person, som der er mistanke eller viden om, udsætter barnet for overgreb. Alternativt, at samværet foregår under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen, jf. Serviceloven § 71, stk. 4.

Mistanke eller viden i.f.t. en voksen i barnets netværk (ikke forældre og ikke ansatte)

Hvad gør du som medarbejder?

- Drøft og afklar eventuel din mistanke med en kollega, der også kender barnet.
- Orienter altid din leder om mistanken. Din leder skal straks kontaktes.
- Nedskriv hvilke tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Vis omsorg for barnet og lyt til barnet /den unge, men gå ikke i detaljer om det mulige overgreb. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvad gør du som leder?

- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken, herunder ansvarlig for at sende/ringe en underretning til Familieafdelingen samt informere din nærmeste chef i forvaltningen.
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette Familieafdelingen.
- Hvis du er i tvivl kan du kontakte din leder eller Familieafdelingen på telefonnummer 32471421 og bede om vejledning i forhold til, om der skal foretages en underretning.
- Forældrene skal orienteres, inden der fremsendes underretning.
- Orienter din medarbejder om hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning. Hvis det ikke er tilfældet, så orienter din medarbejder om at vedkommende fortsat vil kunne bruge sin personlige underretningsspligt.
- Som underrettende leder kan du og din medarbejder blive bedt om at deltage i et møde med kommunen med henblik på at uddybe underretningen.

Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i den tid, der går, mens udredningsprocessen foregår i kommunen.

Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvad gør Familieafdelingen, når den modtager en underretning?

- Familieafdelingen skal inden for 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, så der straks kan iværksættes en akut indsats over for barnet eller den unge. Hvis Familieafdelingen vurderer, at der ikke er behov for akut indsats, overgår den pågældende underretning til øvrige sagsgange for indkomne underretninger, jf. Serviceloven § 155, stk. 2.
- Familieafdelingen skal senest 6 hverdage efter at have modtaget en underretning sende en bekræftelse herfor til underretteren, jf. Serviceloven § 155 b.
- I sager, hvor der modtages en underretning om et barn eller en ung, og hvor der i forvejen af Familieafdelingen er iværksat foranstaltninger, skal myndighedsafdelingen genvurdere sagen. Genvurderingen skal afklare, hvorvidt underretningen giver anledning til at revidere indsatsen. Som led i genvurderingen skal Familieafdelingen inddrage en anden eller andre personer, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, jf. Serviceloven § 155 a.
- Sagen kan drøftes i kommunen, hvor underrettende medarbejder og leder vil blive indkaldt til uddybning af underretningen.
- Når et barn eller ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom skal kommunen til brug for den børnefaglige undersøgelse benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet jf. Servicelovens § 50 b, herunder modtage råd og vejledning og få foretaget en udredning af barnets behov for særlig støtte jf. Servicelovens § 50. Politiet tager stilling til evt. retsmedicinsk undersøgelse og videoafhøring af barnet. I børnehuset inddrages endvidere sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Barnet og dets nærmeste omsorgspersoner kan endvidere efter behov modtage krisestøtte i børnehuset. Det er fortsat Familieafdelingen, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sagen, hvor børnehuset benyttes. Se afsnittet "Børnehus".
- Familieafdelingen vurderer den enkelte sag i samarbejde med politiet og børnehuset med hensyn til hvem, det er relevant at orientere om sagen samt hvornår.
- Familieafdelingen skal orientere underretter om, hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelse eller foranstaltning. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 2.
- Familieafdelingen kan på baggrund af et konkret skøn vælge at orientere underretteren om, hvilken type foranstaltning, der er iværksat samt den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som underretteren kan yde barnet eller den unge. Det gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 3.
- Ved behandling af en underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal Familieafdelingen gennemføre en samtale med barnet eller den unge, jf. Serviceloven § 155 a, stk. 2. Myndighedsrådgiveren kan i den forbindelse få rådgivning og vejledning af personalet i børnehuset vedrørende konkrete tvivlsspørgsmål i forbindelse med afholdelse af børnesamtalen.
- Myndighedsrådgiveren skal arbejde på at fastholde en normal hverdag for barnet ved at sikre, at der er trykkespersoner omkring barnet i hverdagen.

- Såfremt børnehuset benyttes, vil undersøgelserne i børnehuset alene fokusere på de forhold hos barnet eller den unge, der er relateret til overgrebet eller mistanken om overgrebet, og det er derfor fortsat påkrævet, at myndighedsrådgiveren foretager en samlet børnefaglig undersøgelse efter Servicelovens § 50.
- Under behandlingen af en sag, hvor børnehuset benyttes, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og Familieafdelingen, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Udvekslingen af oplysninger har til formål at undgå, at barnet skal fortælle om overgrebet flere gange, jf. Serviceloven § 49 b.

Mistanke eller viden i.f.t. en ansat

Hvad gør du som medarbejder?

- Noter hændelser i forhold til mistanke
- Er det forældre, som kommer til dig med en bekymring eller en mistanke om et seksuelt overgreb eller vold mod deres barn, kan du bede forældrene om at skrive deres samtaler med barnet ned.
- Kontakt straks din leder – og kun din leder – hvis du har viden eller mistanke om et seksuelt overgreb eller vold begået af en anden ansat. Din leder har ansvar for at gå videre med sagen.
- Hvis din viden er rettet mod din leder, skal du kontakte din leders overordnede chef/forvaltningschef i kommunens forvaltning. Forvaltningschefen har ansvar for at gå videre med sagen og underrette personalechefen.
- Vis omsorg for barnet og lyt til barnet/den unge, men spørg ikke ind til detaljer om det mulige overgreb. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet.

Hvad gør du som leder?

- Vurder den skriftlige og mundtlige information, du har fået fra medarbejdere, forældre eller andre.
- Kontakt din overordnede chef/forvaltningschef for at koordinere det videre forløb, herunder om der er grundlag for at foretage en politianmeldelse.
- Har du konkret viden om vold eller seksuelt overgreb begået af en ansat, skal du straks ringe til Familieafdelingen og til din nærmeste chef i forvaltningen. Din chef kontakter i forvaltningschefen og personalechefen. Du skal sikre kontakt til en chef i forvaltning i disse tilfælde. Herfra koordineres den videre indsats i forhold til politianmeldelse, barn, forældre, øvrige ansatte mv. Du vil blive inddraget i forløbet.

I det videre forløb vil der blive sat fokus på:

- Behovet for støtte og omsorg til de involverede personer:
- Barnet og dets forældre
- Den ansatte, som viden eller mistanke er rettet mod
- De øvrige ansatte, børn og forældre
- Hvornår, det er relevant at orientere øvrige ansatte, de andre forældre, bestyrelsen mv.

Hvad gør Familieafdelingen, når den modtager en underretning?

- Lederen af Familieafdelingen koordinerer/informere til de øvrige aktører.
- Familieafdelingen skal inden for 24 timer efter modtagelsen af en underretning vurdere om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare således, at der straks kan iværksættes en akut indsats over for barnet eller den unge. Hvis Familieafdelingen vurderer, at der ikke er behov for akut indsats, overgår den pågældende underretning til øvrige sagsgange for indkomne underretninger, jf. Serviceloven § 155, stk. 2.
- Familieafdelingen skal senest 6 hverdage efter at have modtaget en underretning sende en bekræftelse herfor til underretteren, jf. Serviceloven § 155 b.
- I sager, hvor der modtages en underretning om et barn eller en ung, og hvor der i forvejen af Familieafdelingen er iværksat foranstaltninger, skal Familieafdelingen genvurdere sagen. Genvurderingen skal afklare, hvorvidt underretningen giver anledning til at revidere indsatsen. Som led i genvurderingen skal Familieafdelingen inddrage en anden eller andre personer, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, jf. Serviceloven § 155 a.
- Sagen kan drøftes i Familieafdelingen, hvor underrettende medarbejder og leder vil blive indkaldt til uddybning af underretningen.
- Når et barn eller ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom skal Familieafdelingen til brug for den børnefaglige undersøgelse benytte det børnehus, som Familieafdelingen er tilknyttet jf. Servicelovens § 50 b, herunder modtage råd og vejledning og få foretaget en udredning af barnets behov for særlig støtte jf. Servicelovens § 50. Politiet tager stilling til evt. retsmedicinsk undersøgelse og videoafhøring af barnet. I børnehuset inddrages endvidere sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Barnet og dets nærmeste omsorgspersoner kan endvidere efter behov modtage krisestøtte i børnehuset. Det er fortsat Familieafdelingen, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sagen, hvor børnehuset benyttes. Se afsnittet "Børnehus".
- Familieafdelingen vurderer den enkelte sag i samarbejde med politiet og børnehuset med hensyn til hvem, det er relevant at orientere om sagen samt hvornår.
- Ved behandling af en underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal Familieafdelingen gennemføre en samtale med barnet eller den unge, jf. Serviceloven § 155 a, stk. 2. Myndighedsrådgiveren kan i den forbindelse få rådgivning og vejledning af personalet i børnehuset vedrørende konkrete tvivlsspørgsmål i forbindelse med afholdelse af børnesamtalen.
- Familieafdelingen skal orientere underretter om, hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelse eller foranstaltning, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 2.
- Kommunen kan orientere underretteren om, hvilken type foranstaltning den har iværksat og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som underretteren kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 3.
- Myndighedsrådgiveren skal arbejde på at fastholde en normal hverdag for barnet ved at sikre, at der er trykkespersoner omkring barnet i hverdagen.
- Såfremt børnehuset benyttes, vil undersøgelserne i børnehuset alene fokusere på de forhold hos barnet eller den unge, der er relateret til overgrebet eller mistanken om overgrebet, og det er derfor fortsat påkrævet, at myndighedsrådgiveren foretager en samlet børnefaglig undersøgelse efter Servicelovens § 50.

- Under behandlingen af en sag, hvor børnehuset benyttes, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og Familieafdelingen, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Udvekslingen af oplysninger har til formål at undgå, at barnet skal fortælle om overgrebet flere gange, jf. Serviceloven § 49 b.

Mistanke eller viden i.f.t. et barn under 15 år

Hvad gør du som medarbejder?

- Overrasker du børnene i situationen, spørg dem da på en neutral måde om, hvad de laver/leger, og hvor de evt. har set eller kender denne leg fra? Lyt til børnene og undgå at afhøre dem.
- Drøft og afklar din viden og mistanke med en kollega og din leder, som også kender barnet eller børnene.
- Nedskriv hvilke tegn, reaktioner eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad at tolke på disse oplysninger.
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

Hvad gør du som leder?

- Vurder medarbejderens oplysninger, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation.
- Hvis du er i tvivl om ovenstående, skal du kontakte nærmeste chef, konsulenter, Rådgivning og Forebyggelse eller Familieafdelingen og bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne.
- Der skal ved leg og aktiviteter, der vækker tvivl og bekymring om et seksuelt overgreb, altid overvejes om der skal foretages en underretning til Familieafdelingen både ift. det barn, der er blevet udsat for overgreb af et andet barn og ift. det barn, der har udsat et andet barn for overgreb. Indhent eventuelt rådgivning hos nærmeste chef i forvaltningen, konsulenter og/eller Rådgivning og Forebyggelse.
- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du, sammen med medarbejderen, allerede samme dag indkalde og/ eller orientere begge børns forældre om hændelsen.
- Ved samtalen med forældrene skal du orientere hvis bekymringen har en karakter, at der indsendes en underretning til Familieafdelingen på hvert af børnene, så de kan få den relevante hjælp og støtte.
- Hvis der i forløbet opstår mistanke om, at et af børnene har været udsat for seksuelt overgreb fra forældre eller andre voksne i forældrenes sted, underrettes Familieafdelingen med en særskilt underretning uden, at forældrene orienteres. Herefter anvendes proceduren vedrørende viden eller mistanke rettet mod forældre eller andre voksne i forældres sted.
- Som underrettende leder kan du og din medarbejder blive bedt om at deltage i et møde med kommunen med henblik på at uddybe underretningen
- Støt din medarbejder i at kunne rumme den tid, der går, mens udredningsprocessen foregår i Familieafdelingen.

Hvad gør Familieafdelingen, når den underrettende medarbejder og leder modtager en underretning?

- Familieafdelingen skal inden for 24 timer barnet efter modtagelsen af en underretning vurdere om barnets eller den unges sundhed og udvikling er i fare, så der straks kan iværksættes en akut indsats overfor barnet eller den unge, videre sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig sundhed eller udvikling er i fare, så der undersøgelse og behandling. Barnet straks kan iværksættes en akut indsats over for barnet eller den unge, jf. Serviceloven § 155, stk. 2. Hvis Familieafdelingen vurderer, at der ikke er behov for akut indsats, overgår den pågældende underretning til øvrige sagsgange for indkomne underretninger.
- Familieafdelingen skal senest 6 hverdage efter at have modtaget en underretning sende en bekræftelse herfor til underretteren, jf. Serviceloven § 155 b.
- I sager, hvor der modtages en underretning om et barn eller en ung, og hvor der i forvejen af Familieafdelingen er iværksat foranstaltninger, skal Familieafdelingen inddrage en anden eller andre personer der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, jf. Serviceloven § 155 a.
- Sagen kan drøftes i Familieafdelingen, hvor underrettende medarbejder og leder vil blive indkaldt til uddybning af underretningen.
- Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom – og hvis der er mindst to sektorer inde over - skal Familieafdelingen til brug for den børnefaglige undersøgelse benytte det børnehus, som Familieafdelingen er tilknyttet, jf. Serviceloven § 50 b, herunder modtage råd og vejledning og få foretaget en udredning af barnets behov for særlig støtte, jf. Serviceloven § 50. Politiet tager stilling til evt. retsmedicinsk undersøgelse og videoafhøring af barnet. I børnehuset inddrages endvidere sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Barnet og dets nærmeste omsorgspersoner kan endvidere efter behov modtage krisestøtte i børnehuset. Det er fortsat Familieafdelingen, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sagen, hvor børnehuset benyttes. Se afsnittet "Børnehus".
- Ved behandling af en underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal Familieafdelingen gennemføre en samtale med barnet eller den unge, jf. Serviceloven § 155 a, stk. 2. Myndighedsrådgiveren kan i den forbindelse få rådgivning og vejledning af personalet i børnehuset vedrørende konkrete tvivlsspørgsmål i forbindelse med afholdelse af børnesamtalen.
- Familieafdelingen skal orientere underretter om hvorvidt underretningen har givet anledning til undersøgelse eller foranstaltning, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 2
- Familieafdelingen kan orientere underretteren om, hvilken type foranstaltning den har iværksat og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som underretteren kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende, fx. Særlige hensyn til det pågældende barn eller den unge, jf. Serviceloven § 155 b, stk. 3.
- Familieafdelingen skal arbejde på at fastholde en normal hverdag for barnet ved at sikre, at der er trykpersoner omkring barnet i hverdagen. Familieafdelingen skal sikre barnets sikkerhed.
- Såfremt børnehuset benyttes, vil undersøgelserne på de forhold hos barnet eller den unge, der er relateret til overgrebet eller mistanken om overgrebet, og det er derfor fortsat påkrævet, at myndighedsbehandlaren foretager en samlet børnefaglig undersøgelse efter Servicelovens § 50. Som udgangspunkt involverer sager, hvor et barn under 15 år har udsat et andet barn for seksuelt grænseoverskridende adfærd, ikke politiet, da barnet er under den kriminelle lavalder. Men der kan forekomme tilfælde, hvor der kan være overvejelser om at rejse et erstatningsansvar, hvor politiet kan inddrages. Det vil altid være muligt for en familie - ved en politianmeldelse – at få beskikket en bistandsadvokat (dette afgøres af retten). Bistandsadvokaten kan være behjælpelig

med at søge om erstatning fra staten til ofre for disse forbrydelser, også i tilfælde, hvor gerningsmanden er under den kriminelle lavalder.

- Under behandlingen af en sag, hvor børnehuset benyttes, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og Familieafdelingen, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling. Udvekslingen af oplysninger har til formål at undgå, at barnet skal fortælle om overgrebet flere gange, jf. Serviceloven § 49 b.

Her ser I en række af de paragraffer, der er henvist til på de foregående sider.

SERVICELOVEN

§ 49 b. Kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, og politiet og anklagemyndigheden kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i forebyggelsen af overgreb mod børn og unge.

SERVICELOVEN

§ 155, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning efter stk. 1 vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge.

SERVICELOVEN

§ 155 a. Når kommunalbestyrelsen modtager en underretning om et barn eller en ung, over for hvem kommunalbestyrelsen allerede har iværksat foranstaltninger, skal kommunalbestyrelsen genvurdere sagen. En eller flere personer i den myndighed, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, der ikke tidligere har deltaget i behandlingen af sagen, skal deltage i genvurderingen.

SERVICELOVEN

§ 155, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal senest 24 timer efter modtagelsen af en underretning efter stk. 1 vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte foranstaltninger over for barnet eller den unge.

SERVICELOVEN

§ 155 b. Kommunalbestyrelsen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 153-154 bekræfte modtagelsen af underretningen over for den, der foretog underretningen.

§ 155 b, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller foranstaltninger vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

§ 155 b, stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan ved en underretning efter § 153 orientere den, der foretog underretningen om hvilken type foranstaltning, den har iværksat og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

Må man tale med barnet?

Som fagperson kan man blive i tvivl, når der opstår en bekymring eller mistanke om vold og seksuelle overgreb mod et barn. Hvor meget må man tale med barnet? Kommer man til at ødelægge den politimæssige efterforskning? Man må gerne lytte til og stille forståelsesspørgsmål eller stille afklarende spørgsmål til barnet. Hvis der senere skal udarbejdes en underretning eller foretages en politianmeldelse, vil samtalen med barnet indgå som et af elementerne i den beskrivelse, som fagpersonen skal videregive.

Eksempel på spørgsmål man kan stille til barnets udsagn

En 10-årig pige, fortæller til sin klasselærer:

Pigen: Jeg kan ikke li' at være alene hjemme med min far. Han piller ved mig.

Klasselæreren: Hvad gør din far, når han piller ved dig?

Pigen: Han rører ved min tissekone. Han kommer ind på mit værelse om aftenen, når jeg er gået i seng. Han stikker hånden ind under dynen og rører ved min tissekone.

Klasselæreren: Det er godt, at du har fortalt det til mig. Jeg vil hjælpe dig, for voksne må ikke røre ved børns tissekoner på den måde.

Klasselæreren orienterer skolelederen om samtalen. Skolelederen sender/ringer en underretning til Familieafdelingen uden at orientere forældrene om underretningen.

Afhøring af barnet er politiets opgave. Detaljerede spørgsmål om hændelsen, omfang, tidspunkt for overgrebene osv. er spørgsmål, som politiet stiller i forbindelse med afhøringen af barnet.

SERVICELOVEN

§ 155 a, stk. 2. Til brug for vurderingen af en underretning efter § 152-154, jf. stk. 1, kan der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side, skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse.

§ 155 a, stk. 3. Samtale efter denne bestemmelse kan undlades i det omfang, barnets eller den unges modenhed eller sagens karakter taler imod samtalens gennemførelse.

Fokus på barnet og familien

Både i opsporingen af overgreb og i situationer, hvor det er kommet frem, at et barn har været udsat for overgreb, har man en vigtig rolle som den fagperson, lærer eller pædagog, der har med barnet at gøre i hverdagen. Mange følelser og reaktioner er i spil hos både barnet og familien. Det er vigtigt, at man som fagperson har fokus på barnet og familien.

Barnet har behov for, at man fortsat drager omsorg for det og, at hverdagen er så tryk, forudsigelig og genkendelig som muligt midt i den vanskelige situation, der kan opstå, når det kommer frem, at et barn har været udsat for overgreb.

I kan kontakte Rådgivning og Forebyggelse og/eller konsulenterne og vejlederkorps med henblik på vejledning og rådgivning om, hvordan I hjælper barn og familie bedst muligt.

PART 5. BØRNEHUS

Når et barn eller ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal Familieafdelingen som led i den børnefaglige undersøgelse benytte det børnehus som Familieafdelingen er tilknyttet. I børnehusene håndteres som udgangspunkt sager, hvor overgrebet har en sådan karakter, at der er behov for et samarbejde mellem kommune, politi og/eller sundhedsvæsen. Det er Familieafdelingen, der vurderer, hvorvidt der er tale om en sag, der involverer politi og / eller sundhedsvæsenet. Familieafdelingen bevarer myndighedsansvaret i forhold til barnet eller den unge under hele forløbet i børnehuset.

Indsatsen i børnehuset består af en udredning og undersøgelse af barnets eller den unges forhold med henblik på at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte foranlediget af overgrebet¹⁶. Undersøgelsen foretages som en del af den børnefaglige undersøgelse.

I forbindelse med en konkret efterforskning anvender politiet børnehusets børnevenligt indrettede vidneafhøringslokale til at foretage videoafhøring af barnet eller den unge. Politiet vurderer om der er behov for en retsmedicinsk undersøgelse.

Som udgangspunkt kan børn til og med 12 år blive videoafhørt i børnehuset. I særlige tilfælde kan der dog dispenseres fra denne aldersgrænse begrundet i barnets/den unges udvikling og psykiske tilstand. Det kan fx være tilfælde, hvor en ung over 12 år har en kognitiv funktionsnedsættelse. Politiet bestemmer, hvor børn og unge over 12 år skal afhøres. I tilfælde hvor det er muligt og hensigtsmæssigt kan politiet vælge at afhøre unge over 12 år i børnehusets lokaler. Unge over 12 år deltager som udgangspunkt i det efterfølgende restmøde.

I børnehuset inddrages endvidere sundhedsfagligt personale i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Sideløbende med politiets og sundhedsvæsenets indsats vurderer børnehusets personale, om det er relevant at tilbyde barnet eller den unge og dets nære relationer krisestøtte. Personalet i børnehuset yder rådgivning og vejledning til den kommunale myndighedsrådgiver i forhold til den børnefaglige undersøgelse og håndteringen af den samlede families situation, herunder barnets og familiens evt. fremadrettede behov for særlig støtte. Det er fortsat Familieafdelingen, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sagen, hvor børnehuset benyttes.

SERVICELOVEN

§ 50 a. Kommunalbestyrelserne i regionen skal oprette et børnehus i hver region til undersøgelse af et barns eller en ungs forhold, når barnet eller den unge har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom.

Stk. 2. Social- og integrationsministeren kan fastsætte nærmere regler om børnehusenes indretning, drift, finansiering og opgaver m.v.

§ 50 b. Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal kommunalbestyrelsen til brug for den børnefaglige undersøgelse efter § 50 benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 50 a.

§ 50 c. Under behandlingen af en sag, hvor et børnehus benyttes, jf. § 50 a, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserede sundhedspersoner og kommunale myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling.

PART 6. PRESSEHÅNDTERING

Ved enhver henvendelse fra pressen henvises der til Forvaltningschefen.

Du må ikke udtale dig, uden nærmere vejledning og aftale med forvaltningschefen.

